

До спеціалізованої вченої ради Д. 26.007.01
Національної академії внутрішніх справ
(ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1)

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**на дисертацію Скубака Е. О. «Юридико-психологічна характеристика
зловживання посадовим становищем держслужбовцями в Україні», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 19.00.06 – юридична психологія**

Одним із головних соціальних запитів суспільства з часу проголошення незалежності України є викорінення корупції, як негативного суспільного явища, яким пронизані всі сфери державного механізму. Класичним проявом корупції є злочинне використання службовими особами, громадськими і політичними діячами їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення. Починаючи з 2014 року Україна повільно та стабільно покращувала свої позиції у світовому індексі сприйняття корупції. Воодночас, оприлюднений у 2020 році світовий "Індекс сприйняття корупції" за 2019 рік (Corruption Perceptions Index 2019) продемонстрував погіршення позиції України у порівнянні з попереднім звітом. Зазначені тенденції потребують наукових пошуків та нових підходів у сфері протидії злочинам корупційного характеру, зокрема, у сфері службової діяльності, зокрема, у напряму аналізу мотивів та намірів корисливої поведінки суб'єктів, які здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій. Не менш важливим є застосування психологічних підходів під час розслідування злочинів, вчинених цією категорією осіб.

Викладене говорить про **актуальність** обраної здобувачем Скубаком Едуардом Олександровичем теми дослідження «Юридико-психологічна характеристика зловживання посадовим становищем державних службовців в Україні».

Дисертація відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства від 12.01.2017 № 40 та має наступну структуру: вступ; три розділи (що містять сім підрозділів), висновки до розділів; висновки до дисертації; два додатки (у вигляді трьох актів впровадження та двох

опитувальників); списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 238 сторінок, з них основний текст – 198 сторінок. Список використаних джерел складається з 22 сторінок та містить 210 джерел.

У вступній частині роботи здобувачем обґрунтовано актуальність обраної теми; охарактеризовано ступінь наукової розробленості; визначено мету, задачі дослідження, окреслені методи та методологічні засади; означено структуру та відображено основні положення дисертаційної роботи; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів;

Здобувачем проаналізовано та охарактеризовано основні етапи генезису кримінально-правового розуміння зловживання посадовим становищем на теренах України; проведено компаративіський аналіз феномену зловживання посадовим становищем у законодавстві іноземних країн та співставлено його головні риси з кримінальним законодавством України. Проведена робота зі статистичними даними та надано оцінку динаміки вчинення та розкриття злочинів, пов'язаних із зловживанням службовим становищем та подальшого притягнення до відповідальності осіб, які їх вчинили. Висвітлено проблему об'єкту та об'єктивної сторони злочинів пов'язаних із зловживанням службовим становищем є достатньо висвітленою у кримінально-правовій науці. Також, здобувачем приділено увагу питанню кваліфікації суб'єкта кримінального правопорушення ст. 364 КК України за умови відсутності матеріальної шкоди.

За результатами емпіричного дослідження Скубака Е. О. побудовано психологічний профіль службової особи, що займає керівну посаду на державному підприємстві. В результаті аналізу одержаних в результаті опитування керівного складу державних підприємств та детективів НАБУ, здобувачу вдалося успішно провести аналіз та узагальнити психологічні особливості підозрюваного у злочинах, пов'язаних із зловживанням службовим становищем, визначити їх мотиви та побудувати психологічний профіль цієї категорії осіб. Також, проведена робота дала можливість розробити методику та тактику проведення певних слідчих дій під час досудового розслідування цієї категорії злочинів,

У роботі, здобувачем приділено увагу важливості застосування психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних із зловживанням посадовим становищем.

В цілому дисертація Скубака Е. О. справляє враження завершеної наукової роботи, якій притаманні, логічність, методологічна коректність, виваженість оцінок, положень, пропозицій. Зміст автореферату дисертації віддзеркалює головні положення дисертаційного дослідження, яка у свою чергу

відповідає спеціальності – 19.00.06 – «Юридична психологія». Оформлення дисертації та автореферату відповідає державному стандарту, що висувається до такого роду наукових робіт.

Водночас, необхідно висловити ряд зауважень та побажань:

1) В дисертації в Розділі 1.3 «Психолого-кримінологічна характеристика злочинів, пов'язаних із зловживанням посадовим становищем держслужбовцями в Україні» доцільно було більш змістовно проаналізувати психологічну детермінацію появи, формування та прояву професійної деформації особистості такої категорії осіб, як посадові особи з числа керівного складу державних підприємств. Зазначене набуває особливого значення з огляду на важливість опрацювання методів психодіагностики та шляхів превенції негативного впливу виявів професійної деформації особистості посадових осіб на діяльність підприємств сектору державної власності.

2) Висновки, які визначені в роботі набули б більшого обґрунтування, якби у розрізі розгляду феномену «зловживання службовим становищем» був проведений порівняльний аналіз моделей делінквентної поведінки працівників в межах кваліфікації кримінальних правопорушень передбачених статтями 364 та 365 КК України. Зазначене дозволило б більш яскраво окреслити умови та чинники виникнення мотивів зловживання посадовим становищем посадових осіб із числа керівників державних підприємств.

3) У підрозділі 3.2 *«Можливості застосування психофізіологічного дослідження (поліграфа) у кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних із зловживанням посадовим становищем»* здобувач звертається до питання використання поліграфа, як джерела доказу у роботі органів досудового розслідування. Водночас здобувачем не розкрито альтернативної точки зору, зокрема контр-аргументів наукової спільноти та позиції законодавця, стосовно рівня ефективності використання поліграфа у кримінальному процесі, та впливу людського фактору на інтерпретацію та, відповідно, достовірність отриманих результатів.

Проте, зроблені зауваження мають переважно суб'єктивний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Скубака Е. О.

Отже, дисертація Скубака Едуарда Олександрович на тему: «Юридико-психологічна характеристика зловживання посадовим становищем держслужбовцями в Україні» є завершеною, кваліфікаційною науковою працею, яка містить раніше не захищені наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі юридичної психології.

За своїм змістом та оформленням дисертація Скубака Е. О. відповідає вимогам пп. 10 і 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор Скубак Едуард Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 19.00.06 – юридична психологія.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук
старший оперуповноважений в ОВС
Департаменту Національної поліції України
«_____» грудня 2020 року

Тетяна ПАКЛІНА